HUMANITIES INSTITUTE
Çağrı İnceoğlu, Ph.D.

HUDUTLARIN KANUNU 1966

Lütfi Ö. Akad

Genel Bakış

Hudutların Kanunu hem yönetmenin filmografisinde hem de Türkiye sinemasında önemli bir yere sahiptir. Akad, halkın sorunlarını ele alarak halkla doğrudan doğruya temas kuran, halkın sineması olarak nitelediği[i] Hudutların Kanunu'nu, kendi filmografisi içinde ilk filmi olarak görmekte, daha önceki filmlerine göre ön planda tutmaktadır.

Akad, Hudutların Kanunu'nda Türkiye'nin geri kalmış bir bölgesindeki toplumsal, ekonomik, sorunlara değinir. Cumhuriyet'in modernleşme ideallerinin yarım kaldığı bir coğrafyadaki insanların hayatta kalma mücadelesi ve bunun için otorite (devlet) ve nüfuzlu kesimlerle çatışma riskini göze almaları, çaresizlik içinde kanun dışılığa doğru yönelmeleri işlenmiştir.

Western sinemasından ve dönemin İtalyan spagetti westernlerinden izler taşıyan Hudutların Kanunu, sinematografik açıdan da son derece çarpıcı bir filmdir. Akad bu filminde stilistik ve anlatım becerilerini bir üst seviyeye taşıdığını ispatlamaktadır. Film, Akad'ın dönemin bilinen oyuncusu ve daha sonra önemli bir yönetmen olan Yılmaz Güney ile ilk işbirliğidir. Filme kaynaklık eden hikâye aynı zamanda başrol oyuncusu olan Yılmaz Güneye aittir. Yılmaz Güney bu filme değin basit macera filmleri ile tanınan bir oyuncu iken, Akad ile yaptığı çalışma ve takip eden filmleriyle Türkiye'de politik sinemanın önemli bir figürü haline gelmiştir.

Filmde Akad daha önceki ürünlerine kıyasla mizansen ve sinematografide daha incelikli bir çalışmaya yer vermektedir. Film Western ikonografisine olan benzerliğinin yanı sıra alan derinliği ve derin mekân kullanımı ile de öne çıkması ile İtalyan Yeni Gerçekçiliği ve Japon yönetmen Kurosawa'nın estetiğini çağrıştırmaktadır.

Filmin elden kalan tek kopyası Martin Scorcese'nin kurduğu Film Foundation'ın Dünya Sineması Projesi çerçevesinde restore edilerek dijitalleştirilmiştir.

Kişiler

Hıdır	Fakir bir sınır köyünde yaşayan ve kaçakçılıkla geçinen bir adamdır.
Zeki	Bölgeye yeni atanan ve kaçakçılığı engellemeye çalışan jandarma komutanı.
Hasan Derviş	Yörenin zenginlerinden hayvan sürüsü sahibi bir adam.
Ali Cello	Kasabada ticaretle ve kaçakçılıkla uğraşan ve Hıdır'a rakip olan adam.
Duran Ağa	Yörenin geniş topraklara sahip zengin ağası.
Ayşe	Kasabada görev yapan kadın öğretmen.

Öykü

Sınır bölgesinde fakir bir köyde yaşayan köylüler başka bir geçim kaynakları olmadığından kaçakçılıkla yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Hıdır, köylüler arasında sevilen, güvenilen becerikli bir karakterdir ve oğlu hayatta en değer verdiği kişidir. Kaçakçılık sırasında çıkan çatışmada yaralanan jandarma komutanı yerine bölgeye yeni bir komutan atanır. Kumandan Zeki, bir yandan kaçakçıları yakalamaya çalışırken bir yandan da köylülerin yasal yollardan yaşamlarını sürdürmelerinin yollarını bulmaya çalışmaktadır. Zeki, köyde bir okul açılmasının gerekliliğine köylüleri ikna etmeye çalışır. Hıdır ve komutan Zeki karşıt taraflarda olmalarına karşın aralarında bir anlayış ve arkadaşlık gelişir. Hıdır, Zeki'yi öldürmeye çalışan Ali Cello'nun adamlarından korur. Yörenin zenginlerinden olan Hasan Derviş, sürüsünü sınırın ötesine geçirmek için Hıdır ve arkadaşlarından yardım istemektedir. Hıdır, risklerinden ötürü başta buna istekli görünmez. Köyde okul açılır. Bir devlet kurumunun köyde olmasından rahatsızlık duyan köylüler, okula ve öğretmene karşı çıkarlar. Hıdır ise oğlunun okumasını ve kaçakçılıktan kurtulmasını istemektedir. Eğitimi için onu öğretmenin yanına verir. Kumandan Zeki, yörenin zengin toprak sahibi olan Duran Ağa'yı ikna ederek boş topraklarının köylüler tarafından ekilmesine izin vermesini ister. Diğer yandan kaçakçılık için Hıdır'ı zorlayan Duran Ağa, tehditle istediği sonuca ulaşamayınca köylünün tarlasını bozar. Umutları yıkılan Hıdır ve arkadaşları önce Duran Ağa ve adamlarından intikam almaya girişirler; ardından da geçim için Hasan Derviş'in

sürüsünü sınırın ötesine geçirmek üzere yeniden kaçakçılığa girişirler. Başarısızlıkla sonuçlanan girişimin ardından Hıdır, oğlu Yusuf'u öğretmene emanet ederek mayınlı bölgeden sınırı geçerek kaçmaya çalışır.

Sahneler

Açılış Güneydoğu'daki bir kasabada, bir çarşı. Hasan Derviş, Ali Cello'nun yanına gelir. Hayvancılığın zorluklarından yakınır. Ali Cello, sınırı kaçak geçmeye çalışan birinin Üsteğmeni yaraladığı haberini verir. Hasan Derviş sevinir. Bunun, karşıya geçirmek için en iyi zaman olduğunu söyler. Ali Cello ise riskli bulur.

Yeni komutan Yeni atanan üsteğmen bölgeye ulaşır. Çatışmada öldürülen kaçakçının köyüne gelir. Ölen kişi Hıdır'ın kardeşidir. Köylüleri kaçakçılıktan vazgeçmeleri için uyarır. Aksi taktirde köyün boşaltılarak başka bir yere nakil edileceğini söyler.

Gece sınırda Davarı sınırın öte yanına geçirmek için köylüler jandarmayı şaşırtarak başka bir yere yönlendirirler. Fırsattan yararlanan Hıdır ve arkadaşları sürüyü karşıya geçirirler.

Kaçak mal Gündüz kasabada Hasan Derviş ve Ali Cello pazarlık yaparlar. Hıdır'ın sınırın ötesinden mal getirdiği haberi gelir. Ali Cello, Hıdır'ın kaçak getirdiği malı alır. Hasan Derviş, Hıdır'dan üç bin davarını karşıya geçirmesini ister. Hıdır ilgilenmez.

Bir ziyaret Yeni atanan jandarma komutanı Zeki, tanışmak amacıyla kasabadaki öğretmeni ziyaret eder ve yöre hakkında bilgi alır.

Yalvarış Hasan Derviş, sürüsünü karşı tarafa geçirmesi konusunda yalvararak Hıdır'ı ikna etmeye çalışır. Hayvanlarının açlık ve susuzluktan öleceğini söyler.

Arama Jandarma komutanı adamlarıyla çarşıya gelerek arama ve kontrol yapar. Ali Cello, Hıdır'dan aldığı malların İstanbul'dan geldiği yalanını söyler. Sahte belgeler gösterir.

Tartışma Arkadaşları Hıdır'ı, Hasan Derviş'in davarını sınırın ötesine geçirmenin karlı bir iş olduğu konusunda ikna etmeye çalışır. Hıdır, bunun riskli olduğunu ve değmeyeceğini söyler. Beklemeye karar verirler.

Geçiş Ali cello, Hasan Derviş'in davarını karşıya geçirmeye çalıştığı sırada jandarma baskın yapar.

Okul Hıdır, oğlu Yusuf ve arkadaşları çarşıda yemek yerlerken köye okul açılmasının planlandığı haberini konuşurlar. Köylüler ihtiyaç olmadığını savunarak okul istemezler. Ayrıca köyde resmi bir kurumun varlığının kaçakçılık işlerini engelleyeceğini düşünürler.

Takip Jandarma komutanı Zeki'yi gizemli bir adam takip eder. Komutana arkasından ateş edeceği sırada onu gözden kaçırır.

Kavga Ali Cello, çarşıda Hıdır ve arkadaşlarının yanına gelerek, kendilerini jandarmaya ihbar etmekle suçlar. Aralarında tartışma çıkar.

Karakolda Komutan Zeki, Hıdır'ı karakola çağırtır. Hıdır'ın sınırı geçtiğini bildiğini söyler. Okulun açılması gerektiğini, çocukların buna ihtiyacı olduğunu anlatır.

Suikast girişimi Hıdır, komutan Zeki'nin bir suikastçı tarafından takip edildiğini ve pusuya düşürüleceğini anlar. Komutana pusu kuran adamı durdurarak Zeki'nin öldürülmesini engeller.

Çakışan çıkarlar Köylüler okul yapılması ve çocuklarının eğitim masrafı için imkanlarının olmadığını, okul istemediklerini söylerler. Hıdır ise okulun önemli olabileceğini söyler.

Okulun açılışı Köyde okul açılır. Köylüler, devlet memurlarının köyde olmasından hoşlanmazlar. İşlerine engel olacağını ve kaçakçılık yapamayacaklarını konuşurlar.

Bir teklif Zeki, Hıdır'ı kaçakçılığı bırakıp çiftçilik yapmaya ikna etmeye çalışır. Civardaki arazinin sahibi Duran Ağa'nın toprağını işlemelerine izin vermesi için girişimde bulunacağını söyler.

Duran Ağa Zeki, zengin toprak sahibi Duran Ağa ile konuşur. Başta karşı çıkan ağa sonunda razı olur. Önemli bir kazanç sağladığı için o da köylülerin kaçakçılığı bırakmasını istemiyordur.

Pazarlık Hasan Derviş, davarının sınırın diğer tarafına kaçırılması için Hıdır'ın arkadaşı Bekir'e para verir.

Tarım Hıdır ve diğer köylüler toprağı ekmeye başlarlar. Hıdır'ın oğlu Yusuf köydeki okulda eğitimine başlar.

Fikir ayrılığı Bekir, öğretmenin sorun yarattığını ve köyden gitmesi gerektiğini, çiftçiliğin kendilerine göre olmadığını söyler. Hıdır'la aralarında tartışma çıkar.

Görev Duran Ağa Hasan Derviş'in davarını satın alır ve Hıdır'dan davarının sınırın karşısındaki meraya götürmesini ister. Hıdır kaçakçılığı bıraktığını söyleyerek bu talebi reddeder.

Tarla Duran Ağa kahyası aracılığı ile davarını köylülerin tarlasına salarak ekinleri çiğnetir.

Eğitim Kasabadaki öğretmen, Hıdır'a, oğlu Yusuf'u yanına alıp okutmak istediğini söyler.

Ceza Hıdır ve arkadaşları ekinleri ezen Duran Ağa'nın kahyasını yakalarlar. Tarlanın ortasında vururlar. Köye gelen komutan zeki, teslim olması için Hıdır'ı ikna etmeye çalışır. Hıdır teslim olmaz.

İntikam Hıdır ve arkadaşları kasabaya gelerek Duran Ağa'yı öldürürler. Jandarma Zeki, Hıdır'ın peşindedir. Hasan Derviş, davarını Duran Ağa'dan geri aldığını söyler ve karşıya geçirmesi için yeniden Hıdır'a yalvarır. Hıdır kabul eder.

Plan Hıdır, mayınlı bölgeden geçiş için plan yapar. Mayınların temizlenmesi için anlaştığı kişi, Ali Cello'nun adamları tarafından yakalanır.

Geçiş Hıdır ve arkadaşları sürüyü sınırdan geçirmeye başlarlar. Mayınlar patlayıp davar telef olur. Ali Cello da bu sırada baskına gelmiştir. Çatışırlar.

Çatışma Hıdır, kasabaya geri çekilen Ali Cello'yu takip eder. Uzun süren çatışma sonunda Hıdır Ali Cello'yu vurur ve jandarmanın elinden kurtulur.

Kovalamaca Jandarma Hıdır'ı sınıra kadar takip eder. Hıdır, Oğlu Yusuf'a öğretmene gitmesini söyleyerek sınırı geçmeye kalkışır.

Temalar

Yoksulluk ve geri kalmışlık Akad'ın filminin sınırda yaşayan köylüleri yoksul bir topluluktur. Toprakları yoktur ve başka herhangi düzenli gelir elde edebilecekleri bir geçim kaynağına da sahip değildirler. Civardaki zenginler adına kaçakçılık yaparak geçimlerini sağlamaya çalışırlar. Yöredeki yoksulluk ekonomik faaliyetin sınırlılığı yanında altyapı eksikliği ile de kendisini göstermektedir. Halk kerpiç evlerde otururlar ve yol, su, elektrik, okul gibi temel altyapı ve hizmetlerden yoksundurlar. Okul ve eğitim masraflarını karşılayabilecek güçleri olmadığından okulu istemezler. Sanayileşmemiş, tarıma ve ticarete dayalı bir ekonominin olduğu bölgede geri kalmışlık genel bir özelliktir. Buna karşın, toplumun bir kesimi var olan tarımsal ve ticari faaliyeti elinde tutarak zenginleşmiştir. Yoksulluğun nedenlerinden biri de yöredeki bu eşitsizlik ve sömürü düzenidir.

Sömürü Filmdeki toplumsal yapı, eskiden beri süregelen, gelenekselleşmiş feodal sınıf ilişkileri üzerine kuruludur. Yörenin verimli ve geniş toprakları Duran Ağa'ya aittir. Ekonomik gücü elinde bulunduran Ağa, çaresiz köylülerin yaptığı kaçakçılıktan da en önemli kazancı elde eden kişidir. Komutan Zeki'nin ricası ile ekilebilir durumda olan ancak kullanmadığı toprakları köylüye bir süreliğine verse de bu durumdan memnun değildir. Köylülerin çiftçiliğe başlamalarını istemez. Zira köylüleri kaçakçılık işlerinde çalıştırmak onun için daha karlıdır.

Sınır Hudutların Kanunu Türkiye'nin güneydoğusundaki bir sınır bölgesinde geçer. Öykü sınırın Türkiye tarafında geçmekle birlikte, karakterler zaman zaman sınırı aşarak Suriye tarafına geçerler. Sınır, yalnızca coğrafi bir ayrım olmakla kalmayıp, filmde metaforik anlamlara da sahiptir.

Bunlardan birincisi kıstırılmışlıktır. Köylüler, dikenli tel ve mayınla çevrilmiş sınırda köşeye sıkışmış bir haldedir. Yoksulluk, sınırlar, yörenin zenginleri ve devlet otoritesi arasında kısıtlanmışlar, ne yapacaklarını bilemez durumdadırlar. Sınır, aynı zamanda, kanun ile kanun dışı, modern ile geleneksel, doğru ile yanlış arasındaki karşıtlıkları da simgeler. Hıdır ve diğer köylüler bulundukları açmazda yaşamlarını sürdürebilmek için kanuna aykırı bir yola başvurarak kaçakçılık yaparlar. Diğer yandan modernleşme süreci ve modern devletin bürokratik kurumları, bu insanların yaşamına temas edememekte, onların sorun ve ihtiyaçlarına çözüm bulamamaktadır. Bu nedenle de tarihten gelen

geleneksel arkaik yaşam biçimlerini sürdürmeye çalışmaktadırlar. Zaten modern devlet, yörede binlerce yıldır süregelen feodal toplumsal tabakalaşma ve hiyerarşik ilişkileri de modernize edememiş görünmektedir. Ağalık ve sömürü düzeni devam etmektedir.

Son olarak da kaçakçılık, Hıdır ve diğerlerinin tercihten öte başka bir seçenek bulamamaktan ötürü mecbur kaldıkları bir yoldur. Hıdır, bunun çkmaz bir yol olduğunun farkındadır ve oğlunun kendisi gibi bir yaşam sürmeyip okumasını (modern toplum içerisinde yer bulmasını), yasadışı olmayan ve daha güzel bir yaşama ulaşmasını, söz konusu sınırda olmak ve köşeye sıkışmışlıktan kurtulmasını ister. Sınır, Akad'ın favori temalarından kıstırılmış / suça itilmiş insan teması ile de iç içedir.

Suça itilen insan Ya da Akad'ın dile getirdiği şekliyle "kıstırılmış insan" teması, kendisinin de söyleşilerinde belirttiği gibi o yıllarda çok sevdiği ve üzerinde durduğu bir temadır. Filmin ana karakteri olan Hıdır, yasadışı olmasına karşın yaşamını sürdürmek için başka bir yol bilmediğinden sınırda kaçakçılıkla uğraşır. Hıdır'ın bunu sevdiği ya da öyle tercih ettiği için değil, bir mecburiyet sonucu yaptığı anlaşılmaktadır. Anlatı boyunca Hıdır, uzun bir müddet kendisine teklif edilen kaçakçılık işinden kaçınmaya çalışarak, en yakınındakilerle bile çatışmak zorunda kalır. Jandarma komutanı Zeki'nin de yardımıyla tarımla uğraşarak çiftçilik yapmayı dener. Bu çabalarına karşın içinde bulunduğu ortamda, yasadışılıktan nemalananlar tarafından girişimleri baltalanan Hıdır kaçakçılığa mecbur kılınır.

Bu kıstırılmışlık durumunun bir kısır döngü içinde kuşaktan kuşağa aktarıldığı görülmektedir. Film, benzer şekilde, öykünün bir parçası olan ancak olay örgüsünde yer almayan bir bilgiyle açılır. Hıdır'ın abisi kaçakçılık yaparken askerle girdiği çatışmada öldürülmüştür. Hıdır, abisinin bıraktığı yerden onun görevini devralmış görünmektedir. Bu çıkışsızlığın farkında olan Hıdır, kendi oğlunu ise bunun dışında tutmanın yollarını arayarak aynı kaderi paylaşmasını engellemeye çalışır. Eğitim yoluyla farklı bir yaşam biçimi ve yasal bir uğraş edinerek suçtan uzak durmasını mümkün olan en iyi çözüm olarak görür.

Birey - devlet ilişkileri Akad'ın, bu filmde yoğunlaştığı diğer bir tema ise birey - devlet ilişkileridir. Film Türkiye'nin geri kalmış bir bölgesinde geçmektedir. Karakterler modern devletin temel kurumlarından faydalanamamakta, eskiye özgü geleneksel bir düzen içinde yaşamlarını sürdürmektedirler.

Karakterler kendilerine bir faydası olmadığını ve yalnızca mevcut koşullarını daha da zorlaştıracağına inandıkları devlete şüphe ile bakarlar. Devlet otoritesi Jandarma komutanı Zeki ve öğretmen Ayşe'de somutlaşır. Asker, kanunu temsil etmekte, hem tek geçim kaynaklarını engellemekte hem de cezalandırılma ve hatta öldürülme tehdidi oluşturmaktadır. Zeki, köylülerle iyi ilişkiler kurarak onları modern ve yasal olan bir zemine kaydırmaya çalışır. Okul ve çiftçiliği teşvik ederek köyü modernleştirmek ister. İdealist öğretmen Ayşe, köylülerin çocuklarını yetiştirmeye çalışır.

Diğer yandan okulun ve öğretmenin varlığı köylüler tarafından kendilerine yönelik bir kontrol ve haberalma aracı olarak görülür. Bu nedenlerle okula karşı çıkarlar. Ancak Hıdır, çoğunluk gibi düşünmeyerek okulun çocuklarını bulundukları koşuldan çıkarmaya yarayacağına inanır. Ortada toplumsal ve ekonomik koşullarını değiştirecek düzeyde kapsamlı bir girişim olmadığından bu çabalar sonuçsuz kalır. Buna karşın halk - aydın işbirliği ülke ve toplumun geleceği açısından yüceltilir. Çocuk, burada bir buluşma noktasıdır.

Anlatıda buna yönelik olarak asker ve öğretmenin seçilmiş olması Türkiye'nin modernleşme tarihi açısından da bir anlam ifade eder. Tarihsel olarak Türkiye'de modernleşme hareketleri 19. yüzyılda ilk olarak orduda ve ardından eğitim alanında başlamıştır. Cumhuriyet döneminde de modernleştirici elit figürü varlığını giderek artan bir oranda hissettirmiş, edebiyat ve sanatta sıkça ele alınan bir tema olmuştur.

Karakter Analizi

Hıdır Filmin ana karakteridir. Ailesinde oğlundan başka kimsesi olmayan Hıdır, çevresindeki köylüler tarafından güvenilen ve saygı gören bir lider, cesur ve dürüst bir karakter olarak tasvir edilmiştir.

Sessiz ve yalnız Herkesin birbiriyle akraba olduğu bir köyde yaşamasına karşın Hıdır'ın eşi, annesi ve babası yoktur. Abisi öykünün başında henüz ölmüştür. Hayattaki tek yakını oğludur. Hıdır, fazla konuşmayan, duygu ve düşüncelerini açığa vurmayan bir karakterdir. Köylülerin genel eğilimine uymaz. Sürdükleri yaşam biçiminin sürdürebilir olduğuna inanmaz, değişmesi gerektiğini düşünür. Bu nedenle de çevresindekilerle sık sık görüş ayrılığına düşer.

Diğer köylüler karşı olmasına rağmen köyde bir okul yapılmasını destekler. Hıdır, komutan Zeki ile işbirliği yaparak köylüleri çiftçilik yapmaya ikna etmeye çalışır. Köylüler çiftçilik yapmak istemezler. Okulun açılması ve başarısız çiftçilik girişimi çevresindekileri Hıdır'dan uzaklaştırarak onu daha da yalnızlaştırır.

Güvenilir Hıdır köyünde güvenilir, sözünün eri bir kişi olarak tanınır. Gerek kaçakçılık işlerinde gerekse diğer kararlarda köylüler, muhtar dâhil, Hıdır'a danışırlar. Duydukları bu güven nedeniyle karşı oldukları halde Hıdır'ın okul ve çiftçilik önerilerine razı gelirler. Hıdır, ayrıca komutan Zeki'nin yapıcı ve dürüst tavrına karşı kayıtsız kalmaz. Komutana yönelik suikast girişimini engelleyerek karşıt saflarda olmalarına karşın onu korur.

Yeniliğe açık Hıdır, oğlu Yusuf'un kendisininkinden farklı bir yol tutmasını, iyi bir yaşama ulaşmasını ister. Yaşam biçimlerinin çıkmaz içinde olduğunu iyi görür. Arkadaşları kaçakçılığa devam ederek bu yolda kendi işlerini kurma hayalleri kurarken Hıdır bunun boşuna olduğunu anlayarak akılcı bir yol bulmaya çabalar. Komutan Zeki'nin de yardımıyla başta kendisi ve oğlu için olmak üzere çevresindeki koşulları değiştirmeye çalışır. Ancak, Hıdır'ın çabaları ve iyi niyeti öyküde bir yere varmaz. Hıdır diğer karakterlerin kötülüğü karşısında yenilgiyi kabul ederek mücadeleyi bırakır.

Hasan Derviş Yörede büyük bir hayvan sürüsüne de sahip olan Hasan Derviş, sürüsünü sınırın öte yanına kaçıracak birileri ile anlaşma umuduyla film boyunca çaresizlik içinde çırpınır.

Çaresiz Yörenin zenginlerinden olan Hasan Derviş, civardaki kıt kaynaklardan ötürü davarını sınırın iki yanına taşıyarak işlerini yürütmeye çalışır. Kendi başına bunu başaramadığı için sınırdaki köylüler olan Hıdır ve arkadaşlarından yardım ister. Derviş, film boyunca çaresizlik içinde Hıdır, Ali Cello ve Duran Ağa arasında gidip gelerek sürüsünü telef olmadan bir an önce sınırın ötesindeki otlaklara ve su kaynağına ulaştırabilecek birileriyle anlaşmaya çalışır. Günden güne çaresizleştikçe daha büyük ödünler vererek anlaşmaya razı olur.

Açgözlü Hasan Derviş, zengin olmasına karşın, sürüsünü karşıya geçirmek gibi tehlikeli bir işi yapacak olan Hıdır ve arkadaşlarına aldıkları risk karşılığında mümkün olduğunca az ödeme yapmaya çalışır. Bu nedenle de uzun süre kimseyi ikna edemez. Ancak neden sonradır ki, sürüsünü tamamen kaybetme tehlikesiyle karşılaştığında kârını paylaşmaya razı olur.

Ali Cello Ali Cello, kasabada ticaretle uğraşan bir kişidir. Ayrıca kaçak malların alım satımını yaparak da para kazanmaktadır. Fırsatçı ve sinsi bir kişiliğe sahiptir.

Fırsatçı Ali Cello, Hasan Derviş'in zor durumda olmasından istifade ederek sürüsünü daha büyük bir miktar para karşılığı sınırdan geçirmeyi ister. Hasan Derviş'in bir yandan Hıdır'la anlaşmaya çalışmasından rahatsızdır. Hıdır'ı müşterisini çalmakla suçlar. Bunu engellemek ve ondan intikam almak için plan yapar, tuzak kurar.

Sinsi Ali Cello, Hasan Derviş'in davarını sınırdan geçirmeyi başaramayınca, Hasan Derviş sonunda Hıdır'la anlaşır. Ali Cello, Hıdır'ı engellemek ve ortadan kaldırmak için fark ettirmeden bölgedeki mayınların temizlenmesini engeller. Ardından adamlarıyla pusu kurarak geçiş sırasında Hıdır ve arkadaşlarına saldırır. Diğer yandan, peşine adam taktığı kumandan Zeki'yi iki kez öldürmeye çalışır.

Zeki Zeki Üsteğmen, kaçakçılarla çatışmada yaralanan subayın yerine jandarma komutanı olarak atanmıştır. Yöre insanı ile ilişkilerinde hem otoriter hem de diplomatiktir.

Otoriter Zeki otoriteyi temsil etmekte ve bir devlet memuru olarak görevini yerine getirmeye çalışmaktadır. Köylüleri kaçakçılığı bırakmaları konusunda uyarır. Aksi takdirde yerleşimi nakledeceğini söyler.

Diplomatik Zeki, kaçakçılığı bırakıp çiftçilik gibi başka bir geçim kaynağı bulmaları için köylülere öncü olmaya, onlara yol göstermeye çalışır. Hem köylüleri hem de Duran Ağa'yı ikna ederek boşta duran toprakların köylü tarafından ekilmesini sağlar. Eğitimin köylülerin yaşamını değiştirebileceğine inanan Zeki, yöredekileri okulun gerekliliğine ikna etmeye çalışır. Hıdır'a "Bu okul açılmalı; bütün çocukları kurtarmalı… Sınır geçmek erkeklik değil, erkeklik insanların kafasının içindekini değiştirmektir" der.

Hasan Derviş Hıdır'ı ikna etmeye çalışır.

Hıdır ve oğlu Yusuf

Kasabada çatışma

[i] Kayalı, K. (1989). Lütfi Akad Sineması Yararlanılmamış Engin Bir Kaynaktır. Bilim ve Sanat, 96.